

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Geleceğin Ekonomisinde
Türkiye ve
Sosyal Ahlak Kodu

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

“Geleceğin Ekonomisinde Türkiye ve Sosyal Ahlak Kodu”

(09-10 Aralık 2021, İnteraktif Ortam | www.youtube.com/c/TasamOrg)

İSTANBUL İKTİSAT KONUŞMALARI

İstanbul İktisat Konuşmaları serisi; iktisat yazınına katkıda bulunmuş, inovatif düşünceyi uygulamaya taşıyabilmiş, ülke bazlı ve küresel sorunlara çözüm aramak amacıyla yenilikçi araştırmalar yapan alanında seçkin düşünürleri bir araya getirmek amacıyla belli bir ihtiyaç üzerine oluşturulmuştur. Platform; iktisat teorisindeki gelişmeleri tartışmak, dünya ve Türkiye iktisadi analizini farklı bakış açılarıyla değerlendirmek üzere geçtiğimiz yıllarda dört kez toplanmış ve raporları yayımlanmıştır. Toplantılarda, kendi toprağından doğan bir iktisat anlayışının mümkün olup olmadığı sorgulanmıştır.

Neo-klasik iktisadın tarihsiz ve mekansız yaklaşımını sorgulatan küresel toplumsal gelişmeler sonucu iktisat teorisi disiplinler-arası bir karakter kazanmış, toplum bilimlerinin diğer alanları iktisat teorisine katkı yapar hâle gelmiştir. Küreselleşme ve finansallaşmanın getirdiğı faktör fiyatlarındaki oynamalar ülkeleri tek tek farklı hız ve kapsamda etkilerken, iktisat teorisine yaptıkları katkı açısından ülkelerin özgün deneyimlerinin önemi artmıştır.

Miktar genişlemesinin sona erip vergi savaşlarının başladığı bir konjonktürde, ülke deneyimleri ve nasıl yönlendirilmesi gerektiğı konusu önem arz etmektedir. Emek süreci ile üretim ve tüketimi belirleyen parametreler özellikle dijitalleşme kapsamında radikal bir değişim geçirmektedir. Sermaye, birikim, yatırım ve iktisadi büyüme eksenini, günden güne artarak yerelleşmektedir. Çin’in başlattığı “Kuşak ve Yol İnisyatifi” de bu anlamda önem taşımaktadır.

Bu gelişmeler ışığında; küresel iktisadi gelişmeler ile üretim süreçlerindeki “yenilikçilik ve değişimin” doğasına hükmeden dinamiklerin iktisat teorisine etkisi, disiplinler-arası çalışmalardan beslenen Türkiye’ye dair bir iktisat anlayışı ve pratiğinin nereye kadar bilimsel temellerde tasarlanabileceğı; ulusal-uluslararası işbirlikleri ve değişen dünya dinamikleri içinde özgün optimal iktisat politikalarının neler olabileceğı, Türkiye için ideal bir iktisadi doktrin ve uygun bir kalkınma modelinin uyarlanıp uyarlanamayacağı gibi konular, **İstanbul İktisat Konuşmaları** ile bir tartışma platformu bulmuştur.

İlki 1923 yılında Cumhuriyet’in ilanından önce, ikincisi ise küresel/yerel yeni bir ekonomik düzene geçilirken 1981 yılında (Atatürk’ün doğumunun 100. yılı anısına) toplanan **İzmir İktisat Kongresi**’nin ve 1948 yılında toplanan **Türkiye İktisat Kongresi**’nin emek, birikim ve ruhundan ilham alarak; 2021 yılında yine yeni bir dünyaya evrilirken **İstanbul İktisat Kongresi** başlıklı bir etkinlik düzenlenmesi planlanmıştır. Yurt içi ve dışından yaklaşık 400 kişilik yetkin ekonomist, uzman ve akademisyen ağı ile finans piyasaları uzmanlarını ve ekonominin diğer aktörlerini doğru bir vizyonla bir araya getirmeyi planlayan platform, tarihî bir sorumlulukla kendini motive etmektedir.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Dünyanın ve sosyal ilişkilerin değişmekte olduğu, yakın gelecekte de çok farklılaşacağı görülmektedir. Bu durum, küresel değişimi sürdürecektir ve bu değişimin belirleyicisi olacak iktisadi aktörlerin de iyi tanınmasını, etraflıca değerlendirilmesini gerektirmektedir. Ekonomik dinamiklerin incelenmesi bugüne kadar Batı merkezli yaklaşımlar çerçevesinde yapılmakta iken küreselleşme ve onun etrafındaki olumlu/olumsuz gelişmeler, farklı analiz birimlerini ve referans noktalarını kullanmayı zorunlu kılmaktadır. İktisadi değerlendirmelerin; farklı tarihe ve dinamiklere sahip münferit ülkelerin sanki birbirine eş ve benzer ekonomiler gibi ele alınarak yapılamayacağı da ortaya çıkmıştır.

Çin ve Hindistan'ın büyüyen ekonomileri yaygın ön kabulü değiştiren en önemli faktörlerdendir. Çin, Brezilya, Rusya, Hindistan gibi ülkelerin küresel üretim-tüketim zincirlerine katılımı; Batı ile teknolojik farklılıkları istatistiki bir boyuta çekecek, niteliksel farkları ise giderek yakınsayacaktır. İç pazarlarını güçlendirmek zorunda kalan bu ekonomiler, bir yandan kendi toplumsal gerçeklikleri, gelenekleri, talebin belirleyicisi olarak tüketim eğilimleri ve beğenilerini, yaşanan teknolojik gelişmelerle uyumlulaştırırken bir yandan da bu nitelikler üzerinden başta Kıta Avrupası olmak üzere küresel pazarla rekabetlerinin şiddetleneyeceği güne kendilerini hazırlayacaklardır.

Bugünden, en azından bu yönde bir çekişme ve çıkar çatışmaları silsilesinin varlığını tespit etmek ve bunun gelecekte daha belirgin hale geleceğini vurgulamak, yerel iktisadi refleksleri yönlendirmek açısından da önemlidir. Çin ve Hindistan gibi ülkelerin hızlı iktisadi büyüme eğilimlerini yakalamaları bağlamında var olan "herkese uygun", standart reçetelerin nasıl uygulanacağı konusundaki güçlükleri de beraberinde getirdiği açıktır. Ancak, diğer yandan klasik genel geçer reçete formülleri ışığında Çin'in ve Hindistan'ın, örneğin bir İspanya'nın kişi başına düşen gelir düzeyini yakalamasını düşündürmek zordur. Ayrıca, bu reçeteler krizler karşısında çözüm üretmede yetersiz de kalmaktadır.

Geleceğin ekonomisi şekillenirken; ana akım iktisadın bu tıkanıklığına, bir de 2020'de tüm dünyayı etkisi altına alarak sosyal, ulusal ve küresel düzeyde ekonomileri sarsan pandeminin eklenmesi ile iktisadi sorunlara bakışın gözden geçirilmesinin gerekliliği daha da aciliyet kazanmıştır. Bazı iktisadi sorunlar, parçalardan oluşan bir yaklaşımla ele alınırken bu tür analiz kapasitesinin ve sınırlarının çok dar olduğu göz ardı edilmektedir. Bu noktada iktisadi yaklaşımda parçaların biçimsel ile nedensel ilişkilerini içine alan analitik yaklaşımların aranması, bir çözüm önerisi olarak, ekonomi politişin bütüncül yönteminin kullanılması ve konulara sosyal hareketin diyalektik dinamikleri çerçevesinde yaklaşılması önem kazanmaktadır. Ayrıca, kurumsal farklılıkların ve tarihsel tecrübelerin ekonomi politikalar üretme noktasındaki gerekliliği de açıktır. Dünya, küresel bir ayrışma dönemi içerisindeyken ekonomik krizler karşısında standart reçetelerin yetersiz kaldığı yerde "kurumları tanımak ve tarihin bize verdiği tecrübelerden faydalanabilmek", değişimlere uygun politikaları üretmek için her zaman göz önünde bulundurulması gereken etkenlerdir.

Ekonomik alan hem küresel iktisadi düzeyde, hem de iktisat disiplininin kendisine has çerçevesi bağlamında düşünüldüğünde çok merkezli bir yapıya doğru evirilmektedir. Herkese uygun tek bir iktisadi modelin imkansızlaşmasına ek olarak bu modeli oluşturabilecek tek bir ekonomi teorisi de, küresel ekonomik gerçeklikler karşısında artık mümkün değildir.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Yerelleşme hareketleri, küreselleşmeye nazaran daha çok önem kazanmaktadır. Bu da iktisat teorileri açısından, ana akım dışındaki iktisadi görüşlerin daha fazla tartışıldığı ve dünya yorumlarında daha fazla kullanıldığı bir ortamı doğurmaktadır. Bu durumu ortaya çıkaran dinamik, iktisadi toplumsal gelişmelerle ilgilidir. Geçmiş dönemde bir merkezden yönetilebilen, herkese uygulanabilir; toplumsalı, zamanı ve mekanı olmayan bir iktisadi modelin sürdürücüleri artık devre dışıdır. Diğer yandan, üretim sermayesi ile finansal sermaye arasındaki makasın, bunları ortak çıkarlar ardında toplayamayacak kadar çok açılmış olması da, iktisatçıları bu duruma neden olan ana akım modeller ötesinde alternatifler arayışına yönlendirmektedir.

Bugün, üretim sermayesinde ortaya konan değerın 13 katı kadar finansal sermayede dolaşan bir değer bulunmaktadır. Bu makasın, ABD'deki konut piyasası ve diğer fonların çarpan etkisiyle daha da açılmakta olduğu gözlemlenmektedir. Benzeri ruh ve model arayışı Avrupa Birliği üyesi ülkelerde de bulunmaktadır. Yerelleşme vurgusu bu anlamda önemlidir. Çünkü sadece ekonomide değil, her alanda kabul ettirmeye çalışılan küreselleşme mitini, kendi içinde açıklayabilecek inandırıcı bir anlatı henüz mevcut değildir.

Bilindiği gibi, 2008 krizinin ilk tetikleyicilerinden en önemlisi, Çin'in 2007 yılında dolarizasyondan çıkacağı açıklaması olmuştur. Bu tür bir gelişme, küresel hegemonya hiyerarşisini değiştirme potansiyeli taşıyabileceği algısını da beraberinde getirmiştir. Dolar rezervi 2008 krizi arifesinde 4 trilyon olan Çin'in, kendi parasını uluslararası ticarete devreye sokacak olması ihtimali, ABD'yi bugünküne benzer bir himayeciliğe itmiştir. Gümrük tarifelerinde Çin'e karşı belli mallarda vergi artırımını gerçekleştirmiştir. Bunun karşılığında dolarda değersizleşme ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Çin, doların değer kaybetmesinin Amerika'dan önce kendisini olumsuz etkileyeceğini fark etmesiyle birlikte izlemeyi düşündüğü kur politikasını rafa kaldırmıştır. Bugün ABD'nin takip ettiği himayeci politikaların ardında yatan anlayışın; doların ne olursa olsun dünyada karşılığının bulunacağı varsayımı ve uluslararası para sisteminin dolar üzerinden devam edeceği kurgusu olduğu söylenebilmektedir. Başlatılan Ticaret Savaşlarının ve iktisadi yaptırım uygulamaları ile tehditlerinin bu varsayımlar üzerinden sürdürüldüğü görülmektedir. Tüm bu gelişmelerin; ülkeleri, kendi para birimleri etrafında doları kısmen de olsa devre dışı bırakan yeni bir uluslararası para sistematığı aramaya ittiği görülmektedir.

Bu etkenlerin ekonomik krizi doğurması, yeni kurtarıcı sektörler arayışını da getirmiştir. Özellikle yapay zekâ, bilişim teknolojileri, dijitalleşme, robotikler ve 5G gibi iletişim altyapı atılımları farklı ülkelerin iktisadi atılımlarını taşıyacak kendilerine has uygulamaları da tetiklemiştir. Robot askerler ve teknolojinin en çok uygulama alanı bulduğu savunma sanayii de bunların arasındadır. Endüstri 4,0 devriminin sürdürücülerinin ana alanı "siber güvenlik" etrafında oluşmaktadır.

Bugüne kadar bastırılan ama şimdi jeopolitik bir güç çekişmesi olarak açığa çıkan küresel çekişmeler bilişim ve iletişim teknolojileri üzerinden kurgulanmaktadır. Çin'in yarı iletken üretimden yapay zekâyâ kadar olan yelpazede varlık göstermesi, bazı alanlarda üstünlüğü ele geçirmesi Batı'da endişeyle karşılanmaktadır. Sinek ihalar, insansız otonom silahlar, robot askerler vb. ile tüm bunlara hükmeden bilişim altyapısının gelişkinlik düzeyi her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu altyapıya sahip olan ise iktisadi model arayışı çekişmelerinin de galibi olacaktır.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Dünyadaki temel trendlere göre “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında “geleceğin ekonomisi” ile “yapay zekâ ve birleşik zekâyı” daha fazla anlamak da kaçınılmaz hâle gelmiştir. Sanayi Devrimi, toplumun birçok alanında yerleşik değerleri yıkıp kendi normallerini getirdiği gibi yapay zekânın örgütlenme biçimleri de, kendi koşullarını getirecektir.

19. yüzyıl Sanayi Devrimi tecrübesi göstermiştir ki; yeni teknolojilerin ekonomi alanındaki değişimlerinin yönetilememesi, bu teknolojilerin “yıkıcı yenilikçiliğinin” toplumsal krizleri derinleştirme potansiyelini artırmaktadır. Bugün, yapay zekânın barındırdığı potansiyeller ve getireceği yeni koşulların; Sanayi Devriminin getirdiğinden çok daha köklü olacağı anlaşılmaktadır. Zira ilk kez bir teknolojinin, “yapay zekânın”; bir üretim aracı teknolojisi olması ötesinde, karar alıcı olarak yönetimde insanın yerine geçmesi de söz konusudur. Bu durum ekonomi-teknoloji ilişkisi üzerine gerçekleştirilen çalışmaları daha önemli noktaya taşımaktadır.

Ekonomi temelli bakıldığında, özel sektörde minimum maliyet ile maksimum kâr elde edilmeye çalışılmakta, yapay zekâ bunu mümkün kılmaktadır. Yapa zekâ; çalışacak insan sayısını azaltıp, üretimi maksimuma çıkarabilir. Ekonomi sıralamasında şu anda ABD, İngiltere, Almanya, Fransa gibi Batılı ülkeler ve ayrıca Çin, Hindistan gibi Asya ülkeleri başta yer alırken, 2030-2050 tahminlerinde profil büyük ölçüde değişmektedir. Yapay zekâya dair birçok öncü çalışmayı Çin sürdürmektedir. Endüstrileri ile kendi ekonomi kaynaklarını güçlendiren Batılı ülkelerin gelecek yıllarda yapay zekâ konusunda ne denli başarılı olabilecekleri meçhuldür. Yapay zekânın 2030’a dek küresel ekonomiye %14 katkıda bulunması beklenmektedir. Küresel büyümedeki düşüş tedirginliği tüm dünyayı ve merkez bankalarının kararlarını etkileyecek boyuttadır. Önümüzdeki 10 yıl içinde yapay zekânın bu büyümeyi düşürmek yerine bilakis verimlilikle tüketim artışını destekleyeceği öngörülmektedir. Sanayi Devrimi işsizliğe yol açmamış, tam tersi istihdamı artmıştır. Aynı şekilde yapay zekânın da istihdam sağlayıcı bir kaynak olabileceği değerlendirilmektedir.

Sanayi Devriminin yararlarının yanı sıra ortaya çıkardığı en büyük zarar da küresel ısınma ve iklim değişikliği olarak bilinmektedir. Yapay zekâ beraberinde böyle bir sorun da getirecektir. Her şeyden önce bu sorunun geçmişten ders çıkararak tanımlanması ve önceden önlem alınması gerekmektedir. Yapay zekâ gelişimi devam ederken karşımıza yapay zekâyı kim şekillendiriyor sorusu çıkmaktadır. Önümüzdeki 20 yılda birçok işi yapay zekânın üstleneceği düşünülmektedir.

Öte yandan, kapitalist kökenli ekonomik sistemin getirdiği düzen aynı zamanda sosyal kodlarda ve toplumsal ahlaki değişimlerde ciddi rol oynamaktadır. Devletler yönetim şekillerini kendi sosyal dinamiklerine göre belirlemektedir. Herhangi bir ülkenin, ekonomik sistemi küreselleşmiş iktisat teorisinin dışına çıkarıp kendi ahlaki kodlarını yazarak geliştirmesinin ne kadar mümkün olabileceği merak konusudur. İktisat sadece para politikası ekseninde gelişen bir bilim dalı olmaktan ziyade toplumun ihtiyaçlarına da kulak vermek, sosyo-psikolojik yapılarını da analiz etmek zorundadır.

16. yüzyılda dinde yaşanan reformlar, sosyal ve ekonomik dengelerin şekillenmesine aracı olmuştur. Tüm dünyada hüküm süren kapitalizm, Avrupa-merkezli Batı medeniyetinin bir iktisadi ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Aslında iktisadın oluşmasında insan davranışları belirleyici nitelikler taşımakta ve hatta piyasanın yetersiz kaldığı durumlarda normlara ve etik değerlere başvurmuştur.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

İktisat Sosyolojisi ekonomik hayatın bir parçası olan sosyal özellikler, sosyal iş bölümü, tabakalaşma, mülkiyet kavramı, üretim ve tüketim faktörleri sosyal değerler üzerinden şekillenmektedir. İktisat Sosyolojisi aynı zamanda ekonomiyi toplumun ayrılmaz bir parçası olarak görmekte ve ekonomi politikalarında toplumun referans alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Her ne kadar küresel denklemler içinde bir akışa sahip düzen bulursa da kültürel normlar ve alışkanlıklar toplumların hâlen dinamiklerini etkilemekte ve iktisat teorilerini gelişmeye muhtaç bırakmaktadır. Örneğin Hitler dönemi, çökmekte olan Alman kültürüne son darbeyi vurmuştur. Devamında ise yeni Almanya kendini yeniden kurgulamıştır. Bu da kültürel bir iktisadın mümkün olduğunu kanıtlamaktadır. İktisat bunun yanı sıra kendi konusuna dâhil olmayan hususları da kendi alanına dâhil etmenin yollarını aramaktadır. Özellikle, metalaşmanın söz konusu olduğu bir dünya toplumunda bu metalaşma, toplum düzenine kültürel ve sosyal olarak darbeler vurmaktadır.

Bu konular çerçevesinde Türkiye, iktisadi sisteminin nasıl adapte olabileceği üzerinde yoğunlaşmaya muhtaçtır. Göç kavramı Türk toplumunun ahlaki yapısını etkilemiş başka bir unsurdur. Özellikle köyden kente göç, insanların sorumluluk duygularında da etkin olmuştur. Anonimleşmek toplumun ahlak yapısını olumsuz etkilemiştir. Bencil ahlak ve etik anlayışının yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Sosyal ahlak ve etik kavramlarının - Almanya denkleminden örneklendirilerek ele alınacak olursa - “anarşizan bireycilik” kavramı ile de ele alınması mümkündür. Bu noktada göçmen/işçi bireyin Türkiye’den giderken oluşan ahlak kodu ile Almanya’ya ulaştığında şekillenmiş olan ahlak kodu arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu da, “Türkiye’de bir arada olunca mı ahlak kodları bozuluyor yoksa Türkler sistemi kurmakta yetersiz kaldığı için mi bu kodların kurulması mümkün olmuyor ya da Türkler başkalarının sistemine mi adapte oluyor?” sorularını akla getirmektedir. Bu konunun incelenmesi Türk iktisadi sisteminin şekillendirilmesine katkıda bulunacaktır.

“Sosyal Ahlak Kodu” içerik açısından Türk ekonomik sisteminin felsefe taşlarını oluşturan bir tematiğe sahiptir. “Protestan ahlak sisteminin yozlaşması ile karşı karşıya kalan kapitalist sistemde yaşanan travmanın insan ve toplum davranışları üzerindeki etkileri incelenip Türk ahlak sistemine uygun ekonomik öneriler getirilebilir mi” sorusuna cevap aranmalıdır.

Devletlerin ve toplumların sosyal yapılarındaki geleneksel davranışlar siyasi ve iktisadi sistemin oluşumunda ciddi önem arz etmekte, ancak dünyada hâkim olan kapitalist iktisadi sistem devlet ve toplum dinamiklerine baskı oluşturmaktadır. Devletlerin kültürel ve geleneksel anlayışlarına, kendi kodlarını empoze eden bu yapıya alternatif sistemler düşünülmelidir. Sosyal ahlak kodunun bu çerçevede Türk kültür ve geleneğini dikkate alarak alternatif perspektifler oluşturmaya ne kadar açık olduğu ve Türk sisteminin ahlaki bozulmalarına ne şekilde müdahale edilebileceği de incelenmelidir.

Türkiye’nin; iktisadi sorunlarını daha hızlı çözüp kendisine on yıllar kazandıracak yeni yaklaşımları nasıl geliştirebileceği, ilham kaynağı sosyal ahlak devrimini nasıl yapacağı, dünyadaki ekonomik dönüşüm sürecine ne gibi katkılar sağlayabileceği ve bir “finans merkezi” olma yolunda neler yapabileceği gibi konular; ekonomistlerin, akademisyenlerin, finansal piyasalardaki uzmanların, politika yapımcıların ve karar alıcıların katılım ve katkıları ile **İstanbul İktisat Kongresi** platformunda etraflica masaya yatırılacaktır.

İSTANBUL İKTİSAT KONGRESİ

Ana Tema

Geleceğin Ekonomisinde Türkiye ve Sosyal Ahlak Kodu

Alt Temalar

Türk Uzmanların İktisat Yaklaşımları, Sosyal Davranışlar ve Alternatif Modeller

Kapitalist Sistem ve Mülkiyet-Teknoloji İlişkisinin Geleceği

Yerel İktisat Anlayışının Otoriterleşme Eğilimine Olası Etkileri

Makro Politika: Siyasi-Ekonomik-Sektörel Hedeflerin Bütünlüğü

Türk Ekonomisinin İşleyişi: Emek-Ürün-Hizmet Piyasaları ve Refleks Mekanizmalar

Geleceğin İş Gücü, Güç ve Mülkiyet Dinamikleri

Eğitim, Güvenlik, Savunma, Sağlık, Gıda vb. Temel Sektörleri için Öngörüler

İstanbul Finans Merkezi'nin Geleceği ve Vizyonu

Büyüme Stratejisi, Finans, Sanayileşme, Sosyal Devlet ve Piyasa üzerine Öneriler

Küresel ve Bölgesel Ekonomilere dair Makro Çalışmalar

Değişen Dünya Dinamikleri ve Türkiye'nin İktisadî Politikaları

Uluslararası İktisat Yaklaşımı ve Politikalarına karşı Türkiye'nin Bağımsızlık Sistemi

Türkiye'ye Özgü Disiplinler-arası İktisat Anlayışı ve Pratiğinin Bilimsel Temelleri

Devlet-Piyasa İlişkisi ve Sanayileşme Deneyimi Ekseninde Özgün Türk Kalkınma Modeli

Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınmada Yeni Teknolojiler

Üretimde Verimlilik Artırıcı - Yönetimde Karar Alıcı Yapay Zekâ ve Robotik Teknoloji

Yapay Zekâ ve Robotik Kullanımı Kaynaklı Olası Sosyoekonomik Krizler ve Öneriler

Etkin Enerji Kullanımında Finans ve Üretici Sermaye Gerilimleri

Yenilenebilir Enerji - Fosil Enerji Üreticilerine Karşı: Jeopolitik Riskler ve Ekonomi

Yeni Teknolojilere En Çok İhtiyaç Duyulan Alanlar; Kısa ve Orta Vadeli Öngörüler

Küresel ve Bölgesel Kalkınmada Sosyal Ahlak ve Ekonominin Rolü

Krizlerle Başa Çıkmada Sosyal Ahlak Kodu

Modern Batı Medeniyeti ve Türk Medeniyetinin Ekonomi Kodları

Japonya İş Organizasyonunun Kültürel Temelleri

Çin Ekonomik Kalkınmasında Sosyal Etik ve Taoizm

Türk Ekonomi Sisteminde Sosyal Ahlak Kodu Perspektifleri

Teknolojinin Evrensel Tehdidine Yerel/Millî Ahlak Kodu ile Çözüm Üretmek

Kültürel Mirasın Süreklilik/Değişim Açısından İktisada Etkisi

Küresel Sağlık Tehditlerine Karşı Yerel Dayanışma Ahlakı - Evrensel İşbirliği Etiği